

University of Groningen

Pots, people and prehistoric mobility: Peter van den Broeke's contributions to the study of Later Prehistoric communities

Arnoldussen, Stijn; Ball, E.A.G.; van Dijk, Joyce; Norde, Eric; de Vries, Nynke

Published in:
Metaaltijden. Bijdragen in de studie van de metaaltijden

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2019

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Arnoldussen, S., Ball, E. A. G., van Dijk, J., Norde, E., & de Vries, N. (2019). Pots, people and prehistoric mobility: Peter van den Broeke's contributions to the study of Later Prehistoric communities. *Metaaltijden. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*, 6, 12-16.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Pots, people and prehistoric mobility: Peter van den Broeke's contributions to the study of Later Prehistoric communities

Stijn Arnoldussen, Eugene Ball, Joyce van Dijk, Eric Norde &

Nynke de Vries

This sixth edition of the '*Metaaltijden. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*' contains more papers than usual. This is due to fact that – upon the retirement of Peter van den Broeke – we have seized the opportunity to get a wide range of colleagues to publish a paper to mark this festive occasion. Due to generous contributions by our sponsors, and this year by the municipality of Nijmegen in particular, we can offer you this broad range of papers that address various of the topics central to Peter's research (Theunissen, this volume).

In the contributions by Bloo, Arnoldussen & De Vries, Taayke and Hermesen & Scholte Lubberink, Later Prehistoric handmade pottery takes center stage. Papers focus on regional fabrics and forms (Hermesen & Scholte Lubberink, this volume; Taayke, this volume, *cf.* Van den Broeke 1987; 1991a; 2012; 2018), the importance of pottery fragmentation in recognizing depositions (De Vries, this volume, *cf.* Van den Broeke 2002a; 2015) and remarkable decorations on pottery (*cf.* Van den Broeke, this volume). Taayke (this volume) tries to determine what the earliest Iron Age pottery of the northeastern Netherlands looked like (*cf.* Van den Broeke 2012, 133-136). Bloo (this volume) argues that local Neolithic pottery (*cf.* Ball & Van den Broeke 2007; Van den Broeke *et al.* 2010, 54-55) may have inspired the decorative repertoire of Iron Age vessels, and Geerts (this volume) stresses the role of imitation in the production of handmade Roman wares (*cf.* Van den Broeke 2005a) to express social identities (*cf.* Van den Broeke 2000). Drenth & Schut (this volume) also note the importance of imitation in their discussion of a stone hammer-axe (*cf.* Van den Broeke 2005f, 666-667) from Putten, whose decoration mimics that seen on antler axes (*cf.* Van den Broeke 2002b, 25).

Other types of material culture (*cf.* Van den Broeke 2005b) are discussed as well. Verhart (this volume) presents a series of remarkable finds of bone and antler tools (*cf.* Van den Broeke 1983) from Peter's place of birth Vlaardingen. Heeren (this volume) uses a previously unknown type of brooch from the Northern Netherlands to outline (supra-)regional contacts, affinities and/or mobility of people and material culture in Later Prehistory (*cf.* Van den Broeke 2001, 15; 22-23; 28). Amkreutz, Fontijn &

Gentile's case of a Late Bronze Age sword from Limburg shows how wetland landscapes figured as arenas for the deposition of objects (cf. Van den Broeke 2001; 2003, 20-21; 2004, 1-3). Access to such wetland zones may have been formalised with infrastructure (cf. Van den Broeke 2017, 34-40; 93-94), much like the bog trackway of Valthe discussed by Van der Sanden (this volume).

The contributions by Fontijn *et al.*, Jas & Louwe Kooijmans and Eimermann & Zuyderwyk all discuss (material culture originating from) Later Prehistoric funerary landscapes (cf. Van den Broeke 1999; 2005c-d; 2006; 2011; Eimermann & Van den Broeke 2017). Jas and Louwe Kooijmans' narrative (this volume) tells how urns from the Deelen urnfield travelled about and have only been preserved as a painting but could still – using Peter's typological schemes – be dated to the Early Iron Age (Van den Broeke 2012, 36; 74; 87). Eimermann and Zuyderwyk (this volume) review the fabrication methods and depositional contexts for Iron Age *Wendelringe* neckrings (cf. Van den Broeke 2001, 132-133; 142-144; Eimermann & Van den Broeke 2016).

Settlement research (cf. Van den Broeke & Van Londen 1995; Van den Broeke 1993; 2005; Van den Broeke *et al.* 2010) also figures amongst the papers presented here. Fokkens (this volume) argues for a more cautionary approach towards the dating of features based on finds recovered from their fills (cf. Van den Broeke 2012, 15-23). A similarly critical stance is found in Koot's paper (this volume) on the premises underlying our models of settlement dynamics for Iron Age settlements in the Western Netherlands (cf. Van den Broeke 1990; 1991b; 1993; 1995). From the Late Iron Age onwards, a few of the sites in the Western Netherlands appear to specialise in salt production (cf. Van den Broeke 1986; 2007; 2012, 167), as Van Heeringen (this volume) shows for the Vlaardingen – Claudis Civilislaan site. Daniëls and Van Enckevort (this volume) discuss the prehistoric settlements of both high- (Kops Plateau; cf. Van den Broeke 2014) and low-lying Nijmegen (Waalsprong; Van Den Broeke 2002b, 13; 21-22; 26; 2017; Van den Broeke & Ball 2012). In Bakels' paper (this volume), gold-of-pleasure is presented as a component to the group of oil-rich plants (comprising also linseed and brassica seeds; Van den Broeke 2005h, 687) that were staples of Iron Age communities.

Despite the vast array of topics covered, we consider this to be a far from complete reflection of the scope and extent of Peter's publications – which we expect not to cease upon retirement. Moreover, many of the authors have fond memories of the ways in which Peter shares his vast knowledge with them: always modest, helpful and witty. His outstanding expertise on later prehistoric pottery, but also his broad and deep knowledge of Later Prehistoric communities in general, means that Peter has been – and will continue to be – a help or mentor to many in their careers. It is therefore fitting, that we in turn dedicate this sixth issue of "*Metaaltijden. Bijdragen in de studie van de Metaaltijden*" to Peter van den Broeke. We hope you enjoy reading it!

On behalf of the editorial team,

Stijn Arnoldussen, Eugene Ball, Joyce van Dijk, Eric Norde & Nynke de Vries

References

- Ball, E.A.G. & Broeke, P.W. van den 2007. *Opgravingen op 't Klumke te Nijmegen-Oosterhout Boeren uit het midden-neolithicum, de ijzertijd en de Merovingische periode op een zandrug in de oostelijke Betuwe*. Archeologische Berichten Nijmegen 6. Nijmegen: Gemeente Nijmegen, Bureau Archeologie en Monumenten.
- Broeke, P.W. van den 1983. Neolithic bone and antler objects from the Hazendonk near Molenaarsgraaf (prov. South Holland). *Oudheidkundige Mededelingen uit het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden* 64, 163-195.
- Broeke, P.W. van den 1986. Zeezout: een schakel tussen West- en Zuid-Nederland in de IJzertijd en de Romeinse tijd, in: Trierum, M.C. van & Henkes, H.E. (eds.), *Landschap en bewoning rond de mondingen van Rijn, Maas en Schelde*. Rotterdam Papers V. Rotterdam: Bureau oudheidkundig onderzoek van gemeentewerken Rotterdam, 91-114.
- Broeke, P.W. van den 1987. De dateringsmiddelen voor de ijzertijd van Zuid-Nederland, in: Sanden, W. van der & Broeke, P.W. van den (eds.), *Getekend zand. Tien jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen*. Bijdragen tot de studie van het Brabantse Heem Waalre: Stichting Brabants Heem/ Gemeente Oss, 23-43.
- Broeke, P.W. van den 1990. De archeologische begeleiding van de reconstructie van Midden-Delfland. *Terra Nigra* 112, 3-17.
- Broeke, P.W. van den 1991. Nederzittingsaardewerk uit de late bronstijd in Zuid-Nederland, in: Fokkens, H. & Roymans, N. (eds.), *Nederzettingen uit de bronstijd en de vroege ijzertijd in de Lage Landen*. Nederlandse Archeologische Rapporten Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, 193-211.
- Broeke, P.W. van den 1991. Midden-Delfland 1: Algemeen, in: Hessing, W.A.M. (eds.), *Archeologische Kroniek van Holland over 1990, II Zuid-Holland*. Holland 23. Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, 332-334.
- Broeke, P.W. van den 1993. A crowded peat area; observations in Vlaardingen-West and the Iron Age habitation of southern Midden-Delfland. *Analecta Praehistorica Leidensia* 26, 59-82.
- Broeke, P.W. van den 1995. Iron Age sea salt trade in the Lower Rhine area, in: Hill, J.D. & Cumberpatch, C. (eds.), *Different Iron Ages: studies on the Iron Age in temperate Europe*. British Archaeological Reports International Series Oxford: 149-162.
- Broeke, P.W. van den 1999. *Een uitzonderlijk grafveld uit de ijzertijd in Nijmegen-Lent*. Ulpia Noviomagus 7. Nijmegen: Gemeente Nijmegen: Bureau Archeologie en Monumenten.
- Broeke, P.W. van den 2000. De Franse mode tot in het graf – Grafcultuur in de Betuwse ijzertijd. *Spiegel Historiael* 35.1, 41-44.
- Broeke, P.W. van den 2001. The inconspicuous continuation of bronze deposition in Dutch wet contexts after the Early Iron Age, in: Metz, W.H., Beek, B.L. van & Steegstra, H. (eds.), *Patina. Essays presented to Jay Jordan Butler on the occasion of his 80th birthday*. Groningen/Amsterdam: Metz, Van Beek & Steegstra, 161-168.
- Broeke, P.W. van den 2002a. Een vurig afscheid? Aanwijzingen voor verlatingsrituelen in ijzertijdnederzettingen, in: Fokkens, H. & Jansen, R. (eds.), *2000 Jaar bewoningsdynamiek. Brons- en IJzertijd bewoning in het Maas-Demer-Scheldegebied*. Leiden: Leiden University, 45-61.

- Broeke, P.W. van den 2002b. *Vindplaatsen in vogelvlucht. Beknopt overzicht van het archeologische onderzoek in de Waalsprong 1996-2001*. Nijmegen: Gemeente Nijmegen / Bureau Archeologie.
- Broeke, P.W. van den 2003. De Betuweroute aangevuld: onderzoek naar de metaaltijden. *Lunula. Archaeologica protohistorica* 11, 19-24.
- Broeke, P.W. van den 2004. *Rituelen in de Waalsprong*. Ulpia Noviomagus 9. Nijmegen: Gemeente Nijmegen, Dienst Grondgebied, Afd. Stadsontwikkeling, Bureau Archeologie.
- Broeke, P.W. van den 2005a. Het handgevormde aardewerk uit de Romeinse tijd, in: van, Enckevort H. & Thijssen, J.R.A.M. (eds.), *In de schaduw van het noorderlicht: Een Gallo-Romeinse tempel in Elst-Westeraam*. Archeologische berichten Nijmegen Abcoude/Nijmegen: Uniepers/Bureau Archeologie Gemeente Nijmegen, 101-106.
- Broeke, P.W. van den 2005b. IJzersmeden en pottenbaksters, materiële cultuur en technologie, in: Louwe Kooijmans, L.P., Broeke, P.W. van den, Fokkens, H. & Gijn, A.L. van (eds.), *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam: Bert Bakker, 603-626.
- Broeke, P.W. van den 2005d. Een tweede IJzertijd-grafveld in Lent, in: Daalen, J.J. van, Hendriks, A. & Jansen, J. (eds.), *Een maaltijd van kruimels: Amateur-archeologie in Nijmegen*. Nijmegen: AWN-afdeling 16 Nijmegen e.o. / Gemeente Nijmegen: Bureau Archeologie en Monumenten., 72-73.
- Broeke, P.W. van den 2005e. Inheemse nederzettingen aan de noordzijde van de Waal: Oosterhout en Lent, in: Willems, W.J.H., Enckevort, H. van, Haalebos, J.K. & Thijssen, J.R.A.M. (eds.), *Nijmegen: Geschiedenis van de oudste stad van Nederland: Prehistorie en oudheid*. Nijmegen: geschiedenis van de oudste stad van Nederland Wormer: Inmerc, 123-129.
- Broeke, P.W. van den 2005f. Zoutzieders aan de Noordzee, Zeezout voor het achterland, in: Louwe Kooijmans, L.P., Broeke, P.W. van den, Fokkens, H. & Gijn, A.L. van (eds.), *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam: Bert Bakker, 513-518.
- Broeke, P.W. van den 2005g. Gaven voor de goden, rit en cultusplaatsen in de metaaltijden, in: Louwe Kooijmans, L.P., Broeke, P.W. van den, Fokkens, H. & Gijn, A.L. van (eds.), *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam: Bert Bakker, 659-678.
- Broeke, P.W. van den 2005h. Toenemende verscheidenheid: synthese, in: Louwe Kooijmans, L.P., Broeke, P.W. van den, Fokkens, H. & Gijn, A.L. van (eds.), *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam: Bert Bakker, 683-694.
- Broeke, P.W. van den 2006. Het inheems-Romeinse grafveld van Nijmegen-Hatert. Een terugblik door de bril van een prehistoricus. *Westerheem* 55.2, 80-91.
- Broeke, P.W. van den 2007. Zoutwinning langs de Noordzee: de pre-middeleeuwse sporen, in: Kraker, A.M.J. de & Borger, G.J. (eds.), *Veen-Vis-Zout. Landschappelijke dynamiek in de zuidwestelijke delta van de Lage Landen*. Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies 8. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 65-80.
- Broeke, P. W. van den 2012. *Het handgevormde aardewerk uit de IJzertijd en Romeinse Tijd van Oss-Ussen. Studies naar typochronologie, technologie en herkomst*. Leiden (PhD thesis): Sidestone press.
- Broeke, P.W. van den 2013. *Laat-prehistorische steenstructuren in Nijmegen-Noord*. *Archeologisch onderzoek op De Boel*. Archeologische Berichten Nijmegen 34. Nijmegen Bureau Archeologie.

- Broeke, P.W. van den 2014. Het handgevormde aardewerk uit de prehistorie en de Romeinse tijd. Een verkenning, in: Enckevort, H. van (eds.), *Odyssee op het Kops Plateau 2. Aardewerk en fibulae uit Nijmegen-Oost*. Archeologische Berichten Nijmegen 47. Nijmegen: Gemeente Nijmegen, 11-79.
- Broeke, P.W. van den 2015. Het verlatingsritueel. Een poging tot reconstructie, in: Ball, E.A.G. & Arnoldussen, S. (eds.), *Metaaltijden 2. Bijdragen in de studie van de metaaltijden*. Leiden: Sidestone Press, 83-99.
- Broeke, P.W. van den 2017. De vroege bewoningsgeschiedenis van Nijmegen-Noord. Twintig jaar archeologisch onderzoek in nieuw gemeentelijk gebied. *Jaarboek Numaga* 63, 10-31.
- Broeke, P.W. van den 2018. Pierenpaté? Fries aardewerk ten zuiden van de Nederrijn, in: Nieuwhof, A., Knol, E. & Schokker, J. (eds.), *Fragmenten uit de rijke wereld van de archeologie. Opgedragen aan Ernst Taayke bij zijn afscheid als beheerder van het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis*. Jaarverslagen Vereniging voor Terpenonderzoek 99. Groningen: Vereniging voor Terpenonderzoek, 77-87.
- Broeke, P.W. van den, Braven, A.J. den & Ball, E.A.G. 2010. *Midden-Neolithicum tot en met vroeg-Romeinse Tijd in het Zuiderveld. Onderzoek van nederzettingssporen en graven te Nijmegen-Ressen*. Archeologische Berichten Nijmegen 15. Nijmegen: Gemeente Nijmegen, Bureau Archeologie.
- Broeke, P.W. van den, Braven, A.J. den & Daniël, A.A.W.J. (eds.) 2011. *Een ijzer-tijdgrafveld en een erf uit de Ottoonse tijd in Lentseveld: archeologisch onderzoek in Nijmegen-Lent*. Archeologische Berichten Nijmegen 24. Nijmegen: Gemeente Nijmegen: Bureau Archeologie en Monumenten.
- Broeke, P.W. van den, & E.A.G. Ball. 2012. Unveiling Bronze Age, Iron Age and Native Roman communities in Lower Nijmegen- Twelve years of excavation in a fluvial area, in: Bofinger, J. & Krausse, D. (eds.), *Large-scale excavations in Europe: Fieldwork strategies and scientific outcome, Proceedings of the International Conference Esslingen am Neckar, Germany, 7th – 8th October 2008*. EAC Occasional Paper No. 6, Bruxelles: Europae Archaeologia Consilium (EAC)/Association Internationale sans But Lucratif (AISBL)/Siège social, 65-83.
- Broeke, P.W. van den & Hessing, W.A.M. 2005. De brandstapel gemedend. Inhumatiegraven uit de ijzertijd, in: Louwe Kooijmans, L.P., Broeke, P.W. van den, Fokkens, H. & Gijn, A.L. van (eds.), *Nederland in de prehistorie*. Amsterdam: Bert Bakker, 655-658.
- Broeke, P.W. van den & Londen, H. van 1995. *5000 jaar wonen op veen en klei, archeologisch onderzoek in het reconstructiegebied Midden-Delfland*. Utrecht: Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden.
- Eimermann, E. & Broeke, P.W. van den 2016. Twee bronzen halsringen in een kuiltje. Grafitueel uit de vroege ijzertijd in het Zuiderveld (Waalsprong, gem. Nijmegen), in: Müller, A. & Jansen, R. (eds.), *Metaaltijden 3. Bijdragen in de studie van de Metaaltijden*. Leiden: Sidestone, 33-45.
- Eimermann, E. & Broeke, P.W. van den 2017. *Een grafveld uit de ijzertijd en sporen uit andere perioden in Nijmegen-Noord. Proefsleuvenonderzoek in het Zuiderveld project Zn3*. Archeologische Berichten Nijmegen 75. Nijmegen: Gemeente Nijmegen: Bureau Leefomgevingskwaliteit/Archeologie.

METAALTIJDEN 6

BIJDRAGEN IN DE STUDIE VAN DE METAALTIJDEN

REDACTIE:

S. ARNOLDUSSEN, E.A.G. BALL, J. VAN DIJK, E. NORDE & N. DE VRIES

STICHTING METAALTIJDENONDERZOEK NEDERLAND